

DECLINUL MIȘCĂRII LEGIONARE. DESFĂȘURAREA EVENIMENTELOR DIN 21 – 23 IANUARIE 1941 ÎN DOBROGEA

În cadrul întrunirilor publice și ședințelor, desfășurate la începutul anului 1941, de structurile legionare centrale și teritoriale, se punea, fără echivoc, problema înfruntării, de pe poziții de forță, cu generalul Ion Antonescu. În context, comandanții diferitelor organizații gardiste din județele Constanța, Tulcea, Ialomița și Brăila, aflate în componența Regionalei a V-a Constanța, raportau, pe linie ierarhică, faptul că efectivele din subordine erau pregătite de acțiune, pentru tranșarea, în favoarea Legiunii, a disputelor ireconciliabile cu conducătorul statului.

Cu prilejul convorbirilor purtate, la 14 ianuarie 1941, la Obersalzberg, cu Adolf Hitler, generalul Antonescu s-a arătat preocupat să obțină sprijinul Reichului în conflictul pe care îl avea cu Mișcarea Legionară. El a arătat că Mișcarea a fost abandonată complet de opinia publică românească, ca urmare a repetatelor abuzuri și confuziei create de cadrele acesteia în viața economică, administrație și ordinea publică, și și-a manifestat intenția de a o subordona și de a nu mai permite amestecul ei în problemele executivului. Führerul a evidențiat că Germania nu se va amesteca în afacerile interne românești și că, în consecință, generalul Antonescu va putea acționa cum va crede de cuviință pentru restabilirea ordinii și liniștii interne¹. Atitudinea conducerii Reich-ului își găsea explicația în faptul că Ion Antonescu era considerat, la Berlin, drept singura personalitate în măsură să asigure mobilizarea întregului potențial economic și militar românesc, în condiții de siguranță și ordine internă, pentru reușita apropiatei campanii militare germane împotriva U.R.S.S..

După întoarcerea în țară, Conducătorul statului a manifestat o fermitate sporită în relațiile cu Mișcarea Legionară. Într-o scrisoare trimisă, la 15 ianuarie 1941, lui Horia Sima, el avertiza cu privire la trecerea la măsuri de forță, în situația în care vor fi continuate abuzurile și tulburările interne provocate de membrii sau simpatizanții acesteia, în ultima perioadă.

Replica conducerii Mișcării Legionare nu s-a lăsat așteptată. Aceasta a dat semnalul pentru declanșarea unor acțiuni în forță, în vederea preluării, în exclusivitate, a pârghiilor puterii.

Între 19-20 ianuarie 1941, din ordinul lui Horia Sima, în toate

orașele reședință de județ, s-au desfășurat adunări publice cu tema „Lupta Germaniei național-socialiste și a Italiei fasciste pentru întronarea unei noi ordini europene”². Întrunirile au avut drept scop demonstrarea atașamentului Mișcării Legionare față de Germania și Italia și, în consecință, câștigarea simpatiei conducerilor acestor state, în contextul inevitabilei confruntări cu cercurile apropiate generalului Ion Antonescu. La adunări, au fost invitați reprezentanții Germaniei și Italiei în România.

Sub acoperirea organizării și desfășurării, în marile orașe, a mitingurilor din perioada 19-20 ianuarie 1941, conducerea Mișcării a urmărit, de fapt, verificarea nivelului de pregătire a efectivelor legionare pentru răsturnarea de la putere a generalului Ion Antonescu. Liderii legionari dobrogeni, inclusiv cei care se aflau în alte zone ale țării, au primit misiuni precise în acest sens. Astfel, Traian Puiu, primarul municipiului Constanța, a fost trimis la Câmpulung Moldovenesc, pentru sprijinirea acțiunilor legionare din zonă. El nu a mai putut reveni la Constanța decât după 24 ianuarie 1941, ca urmare a confruntărilor dintre armată și legionari. Eugen Teodorescu, șeful Regionalei a V-a Constanța, se afla la București, împreună cu Nicolae Petrașcu, secretarul general al Mișcării, pentru punerea la punct a unor măsuri referitoare la acțiunile de protest pe care elementele gardiste urmau să le desfășoare în Dobrogea³.

La 19 ianuarie 1941, în sala cinematografului „Tranulis” din Constanța, dr. Victor Biriș – secretar general în Ministerul de Interne – a susținut o conferință pe tema politicii externe de apropiere față de puterile Axei, promovată de Mișcare, la care au fost prezenți membrii statului major al organizației județene Constanța și mai multe detașamente gardiste locale. Au mai participat, ca invitați, între alții, funcționari diplomatici străini acreditați la Constanța: Emil Geiger – consulul Germaniei, Ferrero – consulul Italiei, Jean Mavrochefalos – consulul Spaniei, Salvatore Concille – directorul școlii italiene⁴.

În ziua următoare, Nicolae Petrașcu și Eugen Teodorescu au inspectat mai multe organizații locale, cantinele legionare și sediul „Ajutorului legionar” din municipiul Constanța. Ei veneau de la Tulcea, unde desfășuraseră activități asemănătoare. După-amiază, s-au întâlnit cu cadrele legionare de conducere din administrația publică locală, Poliție, structurile zonale ale Mișcării. S-au făcut referiri la necesitatea mobilizării și intrării urgente în acțiune, la ordin, a efectivelor legionare pentru răsturnarea generalului Antonescu de la putere⁵.

Întrucât au fost obținute informații cu privire la preocuparea liderilor gardiști de a declanșa acțiuni anarhice la nivel național, conducerea Corpului II Armată a alarmat, la data de 20 ianuarie 1941,

conform ordinului nr. 17806 C/1941, dat de Marele Stat Major, unitățile militare din garnizoanele de pe raza județelor Constanța, Tulcea, Brăila și Ialomița. A fost întărită paza depozitelor de armament și muniție, iar trupele consemnate în cazărmi au fost pregătite de intervenție în vederea reprimării oricăror acțiuni anarhice și violente⁶.

În noaptea de 20/21 ianuarie 1941, efective ale armatei și jandarmeriei au luat măsuri suplimentare pentru paza și apărarea instituțiilor publice, a uzinelor de apă și electrice, a oficiilor poștale, telefonice și garilor din principalele localități ale județelor Constanța și Tulcea, asigurându-se îndeplinirea, în bune condiții, fără producerea de incidente, a ordinelor generalului Antonescu, transmise, deopotrivă, Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne⁷.

Prin ordinul nr. 17811 din 21 ianuarie 1941, Ministerul Apărării Naționale a dispus ca prefecturile de județe și de poliție să fie preluate de Armată. Pentru a se înlesni punerea în aplicare a acestuia, generalul Antonescu l-a însărcinat pe colonelul Dragomir să convoace prefectii din întreaga țară, care erau în majoritate legionari, la București, pentru a participa la o analiză pe probleme economice, organizată de Departamentul Coordonării și Statului Major Economic. Din ordinul colonelului Rioșeanu, cadrele cu funcții de conducere din Poliție au fost convocate la sediile inspectoratelor regionale, pentru consfătuiri informative. Între timp, prefectii legionari au fost destituiți și înlocuiți cu cadre militare. În perioada imediat următoare, s-a procedat la fel și în cazul primarilor și comandanților legionari ai unităților centrale și locale de poliție.

În baza prevederilor ordinului susmenționat și a delegațiilor emise de Statul Major al Corpului II Armată, la conducerea prefecturilor Constanța și Tulcea au fost numiți: generalul de brigadă Hugo Schwab⁸ și colonelul Constantin Ionașcu⁹, comandantul Brigăzii 10 Artilerie din Tulcea.

Noii prefecti militari au luat imediat măsuri pentru aplicarea ordinului nr. 436/21 ianuarie 1941, al Ministerului de Interne, referitor la preluarea în subordine a trupelor din garnizoanele aflate în zonele lor de responsabilitate și utilizarea tuturor mijloacelor, inclusiv a armamentului din dotarea acestora, pentru prevenirea degenerării manifestărilor protestatare legionare în acțiuni anarhice. A fost întărită paza principalelor instituții militare și civile și s-a dispus mărirea efectivelor angrenate în patrularea prin locuri publice, mai ales pe timpul nopții¹⁰.

Potrivit dispozițiilor transmise telefonic sau prin curieri speciali de conducerea centrală a Mișcării, în Capitală și în mai multe orașe mari ale țării, printre care Iași, Brașov, Sibiu, Timișoara, Arad, Ploiești,

Constanța, Galați și Brăila, legionarii s-au opus preluării conducerii instituțiilor publice de către autoritățile militare. Ei s-au baricadat în clădirile inspectoratelor și chesturilor de poliție, prefecturilor, primăriilor ori în imobile particulare.

La 21 ianuarie 1941, mai multe sute de legionari s-au adunat la sediile organizațiilor județene Constanța și Tulcea, la cantinele legionare din orașele de reședință ale celor două județe sau în alte locuri și au desfășurat ședințe extraordinare, pentru a se organiza în vederea rezistenței. S-a decis menținerea, cu orice preț, a controlului asupra instituțiilor administrației publice și sediilor proprii din principalele localități urbane, inclusiv prin acordarea de sprijin în oameni, armament și muniție, de către organizațiile din mediul rural. Declanșarea acțiunilor anarhice legionare pe tot cuprinsul țării a fost interpretată ca un important suport moral pentru continuarea rezistenței.

În aceeași zi, potrivit ordinelor primite de la eșaloanele superioare, subunități din compunerea Diviziei a IX-a Infanterie, cu sediul la Constanța, au ocupat, prin surprindere, sediile prefecturii și chesturii Poliției, fără ca membrii sau simpatizanții Mișcării din cele două instituții să poată opune rezistență. În sediile primăriilor și organelor de poliție din celelalte localități urbane ale județului Constanța au fost instalate gărzi militare și au fost numiți șefi dintre ofițerii din garnizoanele respective¹¹. Noile organe de conducere au cerut funcționarilor instituțiilor în cauză să manifeste devotament și loialitate față de rege și de generalul Ion Antonescu, reușind să-și asigure, în scurt timp, sprijinul acestora.

Măsurile ferme luate de armată și forțele de ordine au determinat nemulțumirea membrilor locali ai Mișcării. Spre seară, aproape 500 dintre aceștia au manifestat pașnic pe principalele străzi ale municipiului Constanța. Ei s-au înapoiat, într-o perfectă ordine, la sediul legionar din localitate, devenit, în acele zile, centrul unei rezistențe pasive. Convocați anterior de generalul Hugo Schwab, pentru a da explicații cu privire la motivația marșului, Nicolae Șeitan - fost prefect al județului Constanța-, Dumitru Predescu - fost prefect al județului Tulcea-, Gheorghe Stoia - șeful organizației județene Constanța- și Nicolae Buzoianu - fost inspector-șef al Inspectoratului Regional de Poliție Constanța-, au evidențiat legitimitatea protestului lor, în contextul existenței *de jure* a statului național-legionar¹².

Cei 35 de legionari care s-au baricadat, în seara de 21 ianuarie 1941, în fostul sediu al Poliției legionare din Constanța au primit, din partea conducerii Regionalei a V-a Constanța, ordinul de a opune rezistență armatei, ripostând în situația în care vor fi atacați.

Prim-procurorul Parchetului Tribunalului Tulcea raporta procuro-

rului general al Parchetului Curții de Apel Constanța că, la data de 21 ianuarie 1941, în jurul orei 17, mai multe zeci de legionari înarmați, aflați sub conducerea avocatului Nicolae Arnăutu, liderul organizației județene, s-au baricadat în sediul prefecturii Tulcea, opunându-se preluării acesteia de către armată și instalării noului prefect militar. La 21 ianuarie 1940, în jurul orei 15, șeful de cabinet al prefectului județului Tulcea primise ordinul telefonic al conducerii Regionalei a V-a legionare Constanța de a rezista, cu orice preț, acțiunilor armatei de pătrundere în prefectură. Localul acesteia era deja ocupat de legionari înarmați atunci când colonelul Ionașcu Constantin, noul prefect militar, s-a prezentat pentru a-și lua în primire postul¹³. Printre legionarii care au încercat să păstreze controlul asupra clădirii s-au aflat primarul orașului Tulcea, șefi ai unor servicii publice, dar și membri ai structurilor Mișcării din mediul rural¹⁴. Armata a înconjurat localul prefecturii, întrerupând căile de comunicații ale celor baricadați în clădire cu restul efectivelor legionare. Cu excepția câtorva schimburi sporadice de focuri, în urma cărora un legionar a fost ucis¹⁵, nu s-au mai produs incidente, fiecare din părțile combatante rămânând pe poziții până în după-amiaza zilei de 23 ianuarie 1941.

Urmare a ordinelor primite din partea conducerii centrale cu privire la sprijinirea punctelor de rezistență create în Constanța și Tulcea, liderii legionari dobrogeni au organizat și coordonat atacarea mai multor posturi de jandarmi din mediul rural, pentru a face rost de armamentul și muniția necesare. În acest mod, s-a acționat în localitățile Săcele, Cogealac, Chirnogeni, Fântânele, Gălbiori și Cumpăna - din județul Constanța¹⁶ - și Nalbant, Mihail Kogălniceanu, Turcoaia și Beidaud - din județul Tulcea¹⁷ -. Armamentul astfel sustras, completat cu cel deja aflat în posesia elementelor legionare, a fost pus la dispoziția grupurilor de sprijin, care intenționau să se deplaseze spre Constanța și Tulcea, pentru a veni în sprijinul camarazilor lor. Pe baza informațiilor obținute, în acest sens, de Poliție, Siguranță și Jandarmerie, au fost luate măsuri rapide și eficiente pentru paza și apărarea ordinii publice. S-a dispus întărirea efectivelor care asigurau paza principalelor instituții civile și militare cu subunități care au fost transferate din alte garnizoane și interzicerea accesului persoanelor suspecte în cele două orașe¹⁸. În consecință, în zilele următoare, au fost dezarmate și dispersate grupuri formate din sute de legionari care se pregăteau să consolideze dispozitivele de rezistență deja constituite în Constanța și Tulcea.

În dimineața zilei de 22 ianuarie 1941, generalul Hugo Schwab - prefectul județului Constanța -, a raportat telefonic șefului de cabinet de la Președinția Consiliului de Miniștri că armata deține controlul asupra tuturor instituțiilor publice și este în măsură să preîntâmpine

orice manifestări anarhice legionare. S-a raportat, de asemenea, că au fost luate măsurile corespunzătoare pentru punerea în aplicare a ordinului Direcției Generale a Poliției, transmis cu telegrama cifrată nr. 3350/22 ianuarie 1941, de interzicere a deplasărilor spre Capitală a grupurilor organizate de legionari care intenționau să se alăture celor ce declanșaseră rezistența armată în ziua anterioară¹⁹.

Potrivit prevederilor Decretului-lege nr. 856/11 februarie 1938 pentru introducerea stării de asediu și ale ordinului telegrafic nr. 1581 din 22 ianuarie 1941 al Ministerului de Interne, adresat prefecturilor din întreaga țară pentru menținerea ordinii publice și siguranței statului, comandamentul Corpului II Armată a dispus măsuri ferme în zona sa de responsabilitate. Astfel, prin Ordonanța nr. 2 din 22 ianuarie 1941 a Corpului II Armată, au fost anulate toate permisele eliberate anterior persoanelor fizice pentru posesia sau portul armelor de foc și s-a ordonat depunerea, în termen de 24 de ore, a armelor de foc și a celor albe la sediile prefecturilor, comisariatelor de poliție sau posturilor de jandarmi. Magistratii, ofițerii și agenții de poliție, alte categorii de persoane care, potrivit dispozițiilor legale, aveau nevoie de arme pentru îndeplinirea atribuțiilor profesionale, urmau să prezinte cereri bine motivate la prefecturile de județe sau la garnizoanele militare pe raza cărora își desfășurau activitatea, pentru eliberarea de noi autorizații. Încălcarea dispozițiilor ordonanței atrăgea după sine pedepse severe, care vizau descurajarea oricăror inițiative contrare²⁰.

Având în vedere măsurile restrictive ordonate de Președinția Consiliului de Miniștri, referitoare la organizarea manifestațiilor publice legionare, sub atenta supraveghere a armatei și forțelor de ordine, autoritățile au permis desfășurarea, la Constanța, în după amiaza zilei de 22 ianuarie 1941, a unui marș pașnic de protest, la care au participat 250 de legionari. Cu prilejul discuțiilor purtate cu prefectul județului, imediat după încheierea marșului, liderii legionari și-au exprimat nemulțumirea față de menținerea în guvern și în alte instituții fundamentale ale statului a unor demnitari (Mihai Antonescu, Alexandru Rioșeanu, Eugen Cristescu etc.), considerați a fi principalii vinovați pentru măsurile antilegionare luate de autorități²¹.

La 22 ianuarie 1941, singurul punct de rezistență legionară din Constanța era sediul organizației județene a Mișcării, în care se baricadaseră, cu o zi înainte, aproape 300 de membri ai acesteia, având asupra lor arme, muniții și provizii de alimente. Întrucât Gheorghe Stoia, șeful organizației județene, a refuzat predarea sediului și depunerea armelor, forțe ale Diviziei a IX-a din compunerea Corpului II Armată au înconjurat clădirea, izolându-i pe legionarii baricadați în interior. A fost întocmit planul de intervenție pentru ocuparea sediului

legionar și s-a dispus pregătirea mijloacelor necesare punerii în aplicare a acestuia, în funcție de ordinele autorităților militare²².

Legionarii din oraș au încercat, fără succes, să ofere sprijin celor baricadați în sediul gardist local și să îndemne soldații să întoarcă armele împotriva ofițerilor care îi comandau. Un asemenea rol și l-au asumat și soțiile unor demnitari sau cadre militare, care erau membre ale Legiunii. Semnificative au fost pozițiile avute, în acest sens, de Elena Lăzărescu - soția comandorului Lăzărescu (el însuși animat de simpatii legionare) - și de soția fostului chestor al Poliției Constanța - Nicolae Bârzan -, ambele membre ale unui cuib legionar de femei. Detalii cu privire la aceste aspecte sunt evidențiate într-o notă informativă întocmită, la 3 februarie 1941, de un informator al Siguranței²³.

În aceeași seară, prin răspândirea clandestină a numelor 11-13 ale ziarului "Biruatorii", primul redactor al acestuia, Ion Fățoiu, a incitat la continuarea rezistenței armate legionare până la răsturnarea generalului Antonescu de la conducerea statului și la anihilarea acțiunilor îndreptate împotriva Mișcării, potrivit opiniilor sale, care ar fi fost puse la cale de grupurile de interese iudeo-masonice și de serviciile de informații britanice. Prin publicarea unor date și informații false, s-a încercat dezinformarea și manipularea opiniei publice locale, în sensul impunerii la conducerea statului a unui guvern pur legionar, evidențiindu-se așa-numita victorie a Mișcării Legionare în confruntarea cu adversarii săi²⁴. În numărul 13 din 23 ianuarie 1941 al ziarului "Biruatorii", Ion Fățoiu adresa un apel armatei de a se transforma în *"armata legionară a României victorioase de mâine"*. Opinia publică era dezinformată prin vehicularea de știri false, potrivit cărora, la Iași și Craiova, armata ar fi fraternizat cu legionarii și că *"...întreg Ardealul freamătă de la un capăt la altul și ascultă comanda lui Horia Sima"*. Fățoiu afirma - în contradicție cu realitatea - că generalul Dragalina, *"fiul eroului de la Jiu"*, s-ar fi alăturat Mișcării Legionare și că se îndreaptă, în marș forțat, spre București²⁵. Datele erau preluate din emisiunile Postului de radio Brașov, care, la data de 21 ianuarie 1941, a transmis unele știri în acest sens. Ele au fost dezmințite printr-un comunicat transmis, imediat, de generalul Corneliu Dragalina, comandantul Corpului V Teritorial Brașov²⁶. Autoritățile au luat măsuri pentru închiderea tipografiei "Dacia" din Constanța, unde se tipărea ziarul, confiscarea tuturor exemplarelor apărute și darea în urmărire a celor implicați în această acțiune²⁷.

Preocuparea vârfurilor gardiste locale de a obține sprijinul armatei pentru înlăturarea de la putere a generalului Antonescu nu s-a limitat numai la propaganda prin presa legionară clandestină. Nicolae Șeitan, fostul prefect legionar, a elaborat un manifest, al cărui text făcea

trimitere la așa-numitul destin comun al Armatei și Mișcării, care urma să fie difuzat în zonele aglomerate ale orașului Constanța și în incinta unităților militare²⁸. Nicolae Șeitan nu a mai reușit să difuzeze manifestul, întrucât acesta a fost confiscat, la 23 ianuarie 1941, de militarii care au ocupat sediul organizației legionare județene Constanța.

În seara de 22 ianuarie 1941, la Tulcea, s-a creat un al treilea centru de rezistență legionară. 36 de elevi, în majoritate membri ai F.D.C., au ocupat clădirea Liceului de băieți, în semn de solidaritate cu unitățile legionare din toată țara, care erau pe picior de luptă și, în special, cu camarazii lor care se baricadaseră în sediile prefecturii și organizației gardiste din localitate²⁹. Cele câteva arme rudimentare sau scoase din uz pe care le-au avut asupra lor au fost folosite pentru a crea, mai ales, un efect de atmosferă, neproducându-se, în fapt, incidente între legionari și militarii care au înconjurat clădirea³⁰.

În dimineața zilei de 23 ianuarie 1941, Horia Sima a dat ordinul de încetare a rezistenței, datorită sprijinului total manifestat de Adolf Hitler și în consecință, de conducerea Misiunii Militare Germane în România, față de generalul Antonescu. Liderul legionar se afla la sediul S.D. din București, unde se adăpostise, împreună cu mai multe căpetenii ale Mișcării. Conducătorul statului a indicat ca prevederile ordinului să fie puse în aplicare până la ora 11, în București, și până la sfârșitul zilei de 24 ianuarie 1941, în provincie, pentru ca acestea să poată fi cunoscute de toate unitățile legionare angrenate în luptă. Ordinul a fost transmis prin radio și publicat într-o ediție specială a ziarului "Cuvântul".

Având în vedere ordinul de încetare a rezistenței, cea mai mare parte a legionarilor s-au predat armatei. În după-amiaza zilei de 23 ianuarie 1941, cei 40 de combatanți aflați în localul prefecturii Tulcea au depus armele, după ce, în prealabil, generalul Gheorghe Avramescu - comandantul Diviziei a X-a Infanterie - și locotenent-colonelul Staudinger - de la comandamentul german din localitate - le-au garantat libertatea, cu condiția renunțării la continuarea rezistenței. Armele și muniția găsite asupra acestora au fost capturate. Cu excepția mai multor geamuri sparte și a dezordinii provocate de depozitarea celei mai mari părți a mobilierului la intrări și ferestre, pentru a servi drept baricade, nu au fost identificate pagube materiale semnificative în clădirea prefecturii³¹.

Prezența, în diferite orașe din țară, a unor ofițeri germani sau membri ai corpului diplomatic al Reichului la negocierile cu privire la încetarea rezistenței gardiste, s-a datorat inițiativei părții germane de a influența grupurile rebele să renunțe la continuarea acțiunilor anarhice. În comunicările telefonice transmise Ministerului de Externe

al Reichului, la 23 ianuarie 1941, între orele 12.30-13.50, consilierul Legației germane la București, Stelzer, evidențiază că, la Timișoara, Ploiești, Câmpina, Iași și în alte orașe, intervenția reprezentanților germani i-a convins pe legionari să depună armele și să evacueze edificiile publice pe care le ocupaseră anterior³². Situații asemănătoare s-au înregistrat și la Constanța și Tulcea.

La 23 ianuarie 1941, s-au predat armatei 35 de legionari care se baricadaseră în sediul organizației din Tulcea a Mișcării și elevii care au ocupat, cu o zi înainte, Liceul de băieți din localitate. Au fost confiscate diferite tipuri de arme, cu muniția aferentă, aflate în posesia acestora³³.

Întrucât nu mai aveau nici o șansă de a opune rezistență unor forțe armate net superioare ca număr și dotare, în după-amiaza zilei de 24 ianuarie 1941, cei 300 de legionari baricadați în sediul organizației județene Constanța a Mișcării s-au predat armatei, fără a se înregistra vreun incident. Majoritatea acestora erau aromâni și proveneau din rândul unor categorii socio-profesionale diverse (muncitori, marinari, meseriași, funcționari particulari, agricultori)³⁴. Ion Papaianus, ajutorul primarului municipiului Constanța, el însuși legionar, s-a implicat direct în convingerea celor baricadați să depună armele³⁵. La dezarmarea lor a fost prezent și consulul Emil Geiger, însoțit de doi ofițeri germani, veniți pentru a-i convinge să nu opună rezistență și să evite, astfel, eventuale pierderi de vieți omenești³⁶.

În sediile organizației județene Constanța a Mișcării și fostei Poliții legionare, luate în primire de detașamente ale Regimentului 34 Infanterie, au fost descoperite arme, muniție, explozibil, materiale propagandistice și alimente. Arhiva organizației legionare a județului Constanța, aflată în sediul din Constanța, str. Călărăși nr. 20, a fost confiscată și predată Biroului de informații al Corpului II Armată³⁷.

Măsurile energice întreprinse de forțele armate și de ordine publică pentru neutralizarea și anihilarea centrelor de rezistență gardiste au condus la confiscarea unor adevărate arsenale aflate în posesia acestora. Situațiile întocmite de organele de poliție și de parchete evidențiază că, de la legionarii din județul Constanța, au fost capturate 154 de arme militare și de vânătoare, 234 de pistoale și revolvere, 9732 de cartușe pentru diferite tipuri de arme, 2,5 kg dinamită, numeroase petarde și arme albe³⁸.

Semnificative au fost și cantitățile de arme și muniții confiscate de la legionarii tulcenii. Potrivit raportului cu nr. 602 S, transmis de Poliția Orașului Tulcea către Inspectoratul Regional de Poliție Constanța, numai în orașul Tulcea au fost confiscate 1 pușcă mitralieră, 42 puști de război, 5 arme de vânătoare, 5 carabine, 33 de pistoale și revolvere, 968 de cartușe pentru diferite tipuri de arme³⁹.

În zilele imediat următoare, autoritățile centrale și locale au luat măsuri pentru revenirea bunurilor mobiliare și imobiliare administrate de Legiune, în perioada 14 septembrie 1940 - 21 ianuarie 1941, la instituțiile publice și persoanele fizice care erau proprietarii de drept ai acestora.

După 24 ianuarie 1941, autoritățile militare au efectuat numeroase razii în locurile publice și percheziții la sediile organizațiilor gardiste și domiciliile sau locuințele conspirative la care se ascundeau liderii acesteia pentru descurajarea eventualelor lor preocupări de reluare a acțiunilor anarhice.

Cooperarea eficientă între autoritățile civile și militare locale, realizată sub coordonarea celor centrale, a determinat stăpânirea permanentă a situației create și prevenirea degenerării acesteia în acțiuni care să afecteze grav ordinea publică și siguranța statului.

În urma evenimentelor din 21-23 ianuarie 1941, Mișcarea Legionară a fost înlăturată de la putere prin confruntări violente, ce au prefăcut o perioadă în care generalul Antonescu a renunțat la colaborări de factură politică.

Eșecul participării Mișcării la guvernare a fost stabilit prin semnarea, la 14 februarie 1941, a Decretului regal nr. 314 ("M.O." nr. 39 din 15 februarie 1941), prin care a fost abrogat statul național legionar.

După această perioadă, membrii și simpatizanții legionari din țară și din exil și-au reluat activitățile subversive clandestine, fără a mai avea însă ocazia să facă din Mișcare o forță care să influențeze decisiv viața politică internă.

NOTE

1. Nota ministrului Paul Schmidt, din 16 ianuarie 1941, asupra convorbirii dintre Adolf Hitler și generalul Ion Antonescu, în Ion Calafeteanu, *Români la Hitler*, Ed. "Univers enciclopedic", București, 1999, p. 74-77
2. „Dobrogea Jună”, XXXVII, nr. 4, 16 ian. 1941
3. Arhiva Serviciului Român de Informații (A.S.R.I.) Constanța, fond D, dosar 202, vol. 2, f. 4
4. „Dobrogea Jună”, nr. 6, 25 ian. 1941
5. A.S.R.I. Constanța, fond D, dosar 202, vol. 2, f. 4
6. A.S.R.I. București, fond D, dosar 7557, vol. 2, f. 3
7. *Ibidem*
8. *Ibidem*, f. 18
9. Arhivele Naționale Constanța (A.N.C.), fond Parchetul General al Curții de Apel Constanța, dosar 25/1940-1941, f. 40

10. A.S.R.I. București, fond D, dosar 7557, vol. 2, f. 23
11. *Ibidem*, f. 4
12. *Ibidem*, f. 5
13. A.N.C., fond Parchetul General al Curții de Apel Constanța, dosar 25/1940/41, f. 40
14. A.S.R.I. Constanța, fond D, dosar 202, vol. 2, f. 218
15. A.N.C., fond Parchetul General al Curții de Apel Constanța, dosar 25/1940-1941, f. 43
16. A.S.R.I. Constanța, fond D, dosar 202, vol. 1, f. 119-120
17. *Ibidem*, f. 221; vol. 4, f. 99
18. A.S.R.I. București, fond D, dosar 7557, vol. 2, f. 6, 8
19. *Ibidem*
20. *Ibidem*, f. 34
21. *Ibidem*, f. 33, 7
22. *Ibidem*, f. 8
23. A.S.R.I. Constanța, fond D, dosar 202, vol. 2, f. 66
24. *Ibidem*, fond P, dosar 774, vol. 1, f. 20-21
25. ****, Pe marginea prăpastiei. 21-23 ianuarie 1941*, Ed. "Scripta", București, vol. 2, p. 29, 224 – extras din nr. 13 al ziarului "Biruiitorii"
26. Notă din 26 ianuarie 1941 a Comandamentului aviației germane către Comandamentul suprem al Wehrmacht-ului, în ****, Evenimentele din ianuarie 1941 în arhivele germane și române*, vol II, Ed. „Majadahonda”, București, 1999, p.106
27. A.S.R.I. Constanța, fond P, dosar 774, vol. 1, f. 99-101
28. *Ibidem*, fond D, dosar 202, vol. 2, f.156
29. A.S.R.I. Tulcea, fond D, dosar 178, vol. 1, f. 214-216, 225-245
30. *Ibidem*, f. 210, 232
31. A.N.C., fond Parchetul General al Curții de Apel Constanța, dosar 25/1940-1941, f. 40
32. ****, Evenimentele din ianuarie 1941 ...*, vol. 2, p. 91-92
33. A.N.C., fond Parchetul General al Curții de Apel Constanța, dosar 25/1940-1941, f. 41-42
34. A.S.R.I. București, fond D, dosar 7557, vol. 2, f. 66
35. A.S.R.I. Constanța, fond D, dosar 202, vol. 4, f. 13
36. A.S.R.I. București, fond D, dosar 7557, vol. 2, f. 11
37. *Ibidem*
38. *Ibidem*, f. 99
39. *Ibidem*, fond P, dosar 9039, vol. 28, f. 165

**THE DECLINE OF THE LEGION MOVEMENT.
THE DEVELOPMENT OF EVENTS IN DOBRUDJA
DURING JANUARY THE 21ST TO 23RD 1941**

Abstract

The Legion was eliminated from the government coalition following the events between the 21st-23rd of January 1941 due to the worsening contradictions between the legionary representatives and general Ion Antonescu, the "de facto" leader of the country who managed to gain the III-rd Reich full support. The generous attitude manifested by Berlin was generated by the strong impression that Antonescu had produced on Germans, because he was the only leader able to ensure the full mobilization of the economical and military potential of Romania, needed on attacking the Soviet Union, in the summer of 1941.

The anarchist activities conducted by the legionaries in Dobrudja, in the above-mentioned context, following the strategy established by the national representatives of the movement, determined a firm retort from behalf of the army and national forces, leading to banning the legionary elements from the state power.

After that period, the legionaries from the country as well as those in exile resumed their illegal subversive activities, but without regaining the power to have a decisive impact on the political life of the country.